

21.07x28.14	31	6	עמוד	מער יב - קטנטנים	27/05/2010	22837558-0
80373						

אני אתגבר

הוא ילד חכם, תלמיד טוב, אבל הוא קורא לאט וכותב בשגיאות; הוא יודע לפתור משוואה עם שני נעלמים, אבל שוגה בחישובים פשוטים. איך לעזור לו? להורים ברור שיש לערוך לו איבחון - אבל איך עושים את זה ובאיזה איבחון לבחור? באגודת ניצן לקידום ילדים ובוגרים עם ליקויי למידה, הפרעות קשב וקשיי הסתגלות, ריכזו את המידע המלא להורים המודאגים

מהו האיבחון המתאים?

כאשר הקשיים העיקריים של הילד הם בתחום כישורי הלמידה - קריאה, כתיבה, הבנת הנקרא וחשבון - מומלץ להתחיל באיבחון דידיקטי, בו נבדקים כישורים אלה. בנוסף מוערכות היכולות הקוגניטיביות העומדות בבסיס מיומנויות הלמ"י דה (חשיבה, עיבוד מידע חזותי ושמיעתי, שפה, זיכרון, קשב והתארגנות).

מטרות האיבחון הן ראשית, למפות את פרופיל הקשיים ואת החוזקות של התלמיד בתחום הל"י מודי, לזהות האם הקשיים אכן נובעים מליקויי למידה, ולהבנות תוכנית טיפול ותמיכה שתישען על יכולותיו, ותותאם לקשייו.

מתי להעדיף איבחון פסיכודידיקטי?

ברוב הנקרים מומלץ להתחיל בבדיקת הת"י חום הדידיקטי, למעט מקרים בהם אין ספק כי השפעות רגשיות משמעותיות פוגעות בתיפקוד הלימודי, או כאשר קיים חשש ליכולת כללית נמוכה (כלומר, אינטליגנציה נמוכה מהמוצא). לעיתים, לאחר האיבחון הדידיקטי, אם ממצאיו מצביעים על גורמים רגשיים המתערבים באופן משמעותי בתיפקוד הלימודי, או קשיי למידה חמורים במיוחד, מומלץ להשלים את התמונה בעזרת איבחון פסיכולוגי. המטרה: לאפשר אבי-חנה מבדלת בין קשיים בלמידה עקב גורמים רגשיים, לבין לקויות למידה, כלומר - קשיים על רקע נויורולוגי. האיבחון המשולב מציג, בנוסף להערכת התיפקוד הלימודי בפועל ולמיפוי היכולות הקוגניטיביות, גם הערכה של מנת המשכל (הפוטנציאל השכלי) ופרופיל של היבטים אישיותיים, רגשיים, התנהגותיים וחברתיים, העלולים להשליך על התיפקוד הלימודי.

איזה איבחון נדרש כשיש חשש להפרעת קשב וריכוז?

במידה והקשיים המרכזיים המשפיעים על הלמ"י דה הם בתחום הקשב והריכוז, מומלץ להתחיל באיבחון קשב וריכוז, הכולל הערכה פסיכיאטרית או נויורולוגית - בדיקה קלינית המיועדת לבדיקת קיומן של הפרעות רפואיות ו/או רגשיות, ולהשפיע את תהליכי הלמידה. לעיתים, בנוסף להערכה הרפואית, מופנה התלמיד לבדיקה ממוחשבת כדי לחזק את ממצאי ההערכה הקלינית.

באיזה גיל מומלץ לפנות לאיבחון?

כללית, מומלץ לאתר את ליקויי הלמידה מוקדם ככל האפשר. לכן, הגיל הנכון לאיבחון לקויות למי-

יפעת מידע תקשורת

20.46x27.53	32	עמוד 6	מער יב - קטנטנים	27/05/2010	22837560-3
80373					

צילום: ג'ופיטר

על לקות למידה, ניתנות גם המלצות להתאמות בדרכי היבחנות, לפי הגדרות משרד החינוך.

3 איבחון טוב אינו מתרכז רק בקשיים של התלמיד, אלא גם מצביע על חוזקותיו ומספק פרופיל מלא ורחב של כישורי הלמידה. המלצות האיבחון צריכות לכלול המלצות ברורות לדרכי טיפול בקשיים, תוך הישענות על הכוחות וחוזקים.

4 חשוב להקפיד על שיחת משב מקיפה, בה יוצגו להורים ולתלמיד ממצאי האיבחון, מסקנותיו והמלצותיו, בשפה ברורה וידידותית. בשיחה מומלץ לדון עם המאבחן בדרכים מעשיות לעזור לתלמיד. על ההורה להקפיד לצאת מהשיחה כשהוא מרגיש מוכן לפנות למורים, להציג להם את הדברים ולנסות לגבש יחד איתם תוכנית טיפול מעשית.

5 חשוב להכיר באופן אישי את המורים של התלמיד, ולשמור עימם על קשר קבוע. לאחר האיבחון מומלץ ליצור קשר עם המורים הרלוונטיים, לקבוע איתם פגישה, ובה לחשוב יחד איתם איך ניתן לעזור לתלמיד.

6 זכרו, הילד מתבונן בכם ולומד מתגובתכם לפרש את המצב. אם תשוחחו עימו על קשייו, תבהירו לו שילדים רבים מתמודדים עם קשיים דומים ומתגברים עליהם, ובעיקר אם תדגישו את חוזקותיו - ייקל עליו להאמין בעצמו.

7 הניסיון מלמד כי המפתח להצלחת הילד הוא בראש ובראשונה הורה מבין, תומך ובעל כלים. אגודת "ניצן", אגודת הורים ללא כוונת רווח, נרתמת לסייע להורים בתוכניות התערבות שונות, הניתנות להורים במחירים מסובסדים. בין התוכניות: קבוצות תמיכה, אימון (קאוצ'ינג) להורים, אוניברסיטה להורים וכן כנסים להורים.

● בחסות אגודת "ניצן"

תהליך האיבחון

האיבחון מתקיים במפגש אחד בן ארבע או חמש שעות, או מפוצל לשניים (בהתאם לגיל הילד וליכולת הריכוז שלו). הוא חייב לכלול ראיון מקדים עם הילד וההורים, שבו ייאסף מידע רב ככל שניתן על ההיסטוריה המשפחתית, ההתפתחותית והחינוכית של התלמיד. המידע יעזור הן בקבלת אבחנה מהימנה, והן בהתוויית תוכנית טיפול. לכן מומלץ להביא לאיבחון את כל המסמכים הרלוונטיים - איבחונים קודמים, סיכומי טיפול ועוד.

האיבחון כולל מבחנים שונים שמטרתם להעריך את כישורי הלמידה ואת היכולת המילולית והבלתי-מילולית, הרבדים השונים של השפה הדבורה, עיבוד מידע חזותי-מוטורי, הזיכרון לסוגיו ומשאבי הקשב.

הכנת הילד

למרות שמרבית המאבחנים ישתדלו מאוד ליצור קשר טוב עם הילד, הסיטואציה האיבחונית עלולה להיות מלחיצה עבורו. לכן חשוב להכין את הילד לאיבחון, לספר לו מה צפוי ולהדגיש באוזניו כי לא מדובר במבחן ואין כאן ציונים, אלא מטרה היא לבדוק איך ניתן לעזור לו להצליח בלימודים. חשוב להקפיד שהילד יגיע נינוח, עירני ומרוכז.

אחרי האיבחון

1 יש לדרוש מכל מי שמאבחן או מטפל בילד לאורך השנים, דו"ח מפורט בכתב. מומלץ לשמור את העותק המקורי (רצוי בתיקיה מסודרת) ולתת לביה"ס עותק מצולם.

2 מסקנות האיבחון הדידקטי מסוכמות בדוח הכולל את פירוט המבחנים, דיווח מפורט על תפקוד הילד בכל אחד מהתחומים, מסקנות והמלצות להמשך טיפול. אם ממצאי האיבחון מצביעים

דה הוא הגיל שבו מתחילים הקשיים לצוץ. חשוב להדגיש כי ליקויי למידה יכולים להיחשף בשלבים שונים: לרוב הם מתגלים כבר בראשית הלימודים, אבל יש תלמידים שאצלם נחשפים הליקויים רק בהגיעם לתיכון או לאוניברסיטה. למעשה, קיימים מקרים רבים בהם תלמידים עם ליקויי למידה לא מאובחנים, והם מצליחים להתמודד עם הלמידה למרות הלקות, תוך הסתמכות על צדדים חזקים אחרים שלהם. אולם עם העלייה במורכבות החומר והדרישות הלימודיות, יצופו הקשיים ביתר שאת, ויבואו לידי ביטוי גם בהנמכת ההישגים.

על מה חשוב להקפיד כשפונים לאיבחון?

- 1 מומלץ לפנות למוסד מוכר, בעל שם וניסיון באיבחון.
- 2 הכשרת המאבחן. מאבחן דידיקטי צריך להיות איש מקצוע בעל רקע אקדמי בתחום הפסיכולוגיה או החינוך, שעבר הכשרה רחבה באיבחון לקויי למידה במוסד מוסמך, בעל ניסיון איבחוני רחב וידע בתחום האיבחון ובתחומים נוספים לו, לרבות חוזרי מנכ"ל והמדניות החינוכיות.
- 3 יש לברר את התמחות המאבחן, ולוודא מראש את התאמתו לגיל המאבחן ולאיבחון הנדרש. מאבחנים מסויימים מיומנים באיבחון לקויי למידה בטווח גילים רחב, אחרים מתמחים בגילים מסויימים.

בנוסף יש לזכור כי איבחון במתמטיקה ובאנגלית דורש מומחיות מיוחדת. אם הילד רב-לשוני (כלומר, עברית אינה שפת האם המובהקת שלו), מומלץ לשקול לערוך את האיבחון אצל מאבחן הדובר את שפת אמו.

4 חשוב לברר האם ניתן לפנות למאבחן גם לאחר האיבחון בשאלות רלוונטיות, והאם הוא יוכל במקרה הצורך, להדריך את המורים ואנשי המקצוע העובדים עם הילד.